

ESO-rapport: Hälften censurerar sina åsikter

Ett öppet debattklimat förutsätter att människor inte räds att bli straffade för sina åsikter. Men en ny ESO-rapport finner att många lägger band på sina åsiktsyttringar av rädsla för att väcka anstöt. Särskilt gäller detta högerväljare.

- Vi finner att självcensur är vanligt förekommande i Sverige och utgör en svaghet i demokratin. Därutöver visar vår studie att det finns en vänster-höger-dimension i fenomenet självcensur. Allra vanligast är det att personer som sympatiserar med Sverigedemokraterna censurerar sina åsikter, säger Sten Widmalm som tillsammans med Thomas Persson och André Casselbrant, samtliga vid Uppsala universitets statsvetenskapliga institution, har skrivit rapporten.

Olika sociala sammanhang är förknippade med olika normer. I ESO-rapporten *Talande tystnad?* undersöks hur självcensur varierar mellan sociala sammanhang som vänner och familj, arbetsplatsen, skolan och universitetet, och på sociala medier. Av dessa sammanhang är det minst vanligt att man censurerar sina åsikter i umgänget med vänner och familj och mest vanligt på sociala medier.

- Sociala medier bidrar tyvärr till att tysta individer. Kostnaden för att tysta någon är liten eller ingen alls, samtidigt som skadorna blir mycket stora för den som utsätts för näthat, förklarar Sten Widmalm.

Resultaten bygger på två enkätundersökningar (2021 och 2022) i samarbete med SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Där har mellan 3 500 och 3 750 slumpvis utvalda personer bosatta i Sverige fått ta ställning till frågor bl.a. om självcensur, syn på demokratin, politiskt intresse och förtroende för myndigheter och andra människor.

Rapporten presenteras på ett seminarium i dag och finns tillgänglig att läsa på ESO:s webbplats www.eso.expertgrupp.se.

För frågor och mer information, kontakta Sten Widmalm, tel 0705-619609 eller kanslichef Lena Unemo, tel. 08-405 82 80.

Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi (ESO) breddar och fördjupar underlaget för samhällsekonomiska och finanspolitiska avgöranden. Genom oberoende studier bidrar ESO till samhällsdebatten och blir en brygga mellan forskning och politik. ESO är en kommitté under Finansdepartementet.
www.eso.expertgrupp.se

Fakta. Självzensur i Sverige

- Över hälften av respondenterna i SOM-undersökningen 2021 och 2022 uppger att de inte kan uttrycka sina åsikter öppet på grund av rädsla för att dessa kan uppfattas som stötande.
- Självzensur förekommer i olika sammanhang, inklusive nära sociala kretsar, arbetsplatsen, skolan/universitetet och framförallt på sociala medier.
- De vanligaste ämnena som människor självcensurerar är om invandring och integration.
- Liknande mönster ses för kvinnor och män. I 2022 års undersökning uppgav 54 procent av männen att de inte öppet kan uttrycka sina åsikter. Bland kvinnorna var motsvarande andel 48 procent.
- Självzensur är mer utbredd bland anhängare av högerblockets partier (M, KD, L, SD) jämfört med övriga partier (S, V, MP, C) och det är särskilt vanligt bland SD-anhängare.

Källa: ESO-rapport 2024:1 **Talande tystnad?**